

STATISTISKA MEDDELANDEN

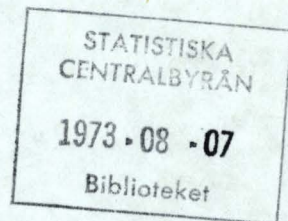
STATISTICAL REPORTS

1973

Nr Be 1973:10

FOB 70 OCH AKU - EN JÄMFÖRELSE

Antalet förvärvsarbetande 20 timmar eller mer i hela riket enligt folk- och bostadsräkningen 1970 (FoB 70) och de FoB-anpassade arbetskraftsundersökningarna (AKU)

Utgivare: Statistiska centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm 27

Published by the National Central Bureau of Statistics, Fack, S-102 50 Stockholm 27, Sweden

Producent:
STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Utredningsinstitutet samt
enheten för befolkningsstatistik
Förfrågningar:
Byrådirektör Hans Erik Altvall
tel 08 - 716 29 00
Byrådirektör Lotta Gellerstedt
tel 08 - 14 05 60 - 5117
Avdelningsdirektör Olle Jos
tel 08 - 14 05 60 - 5120

30 juni 1973

Nr Be 1973:10

Appron - Tills den

FOB 70 OCH AKU - EN JÄMFÖRELSE

Antalet förvärvsarbetande 20 timmar eller mer i hela riket enligt folk- och bostadsräkningen 1970 (FoB 70) och de FoB-anpassade arbetskraftsundersökningarna (AKU)

Utgivare: Statistiska centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm 27

Statistiska meddelanden ges ut intermittent. Prenumeration kan göras genom bokhandeln eller hos Allmänna Förlagets Distribution, Fack, 162 10 Vällingby 1. Årsprenumeration inkl moms: hela serien 650 kr; undergrupperna Am och N vardera 150 kr; undergrupperna I, Iv, J och T vardera 120 kr; undergrupperna Bo och P vardera 90 kr; undergrupperna R och U vardera 60 kr; undergrupperna Be, H, Pa och S vardera 35 kr. Lösnummerpris: 4:— inkl moms (om ej annat anges). Ansvarig utgivare: Lennart Fastbom, Statistiska centralbyrån.

Published by the National Central Bureau of Statistics, Fack, S-102 50 Stockholm 27, Sweden

The Reports are issued from time to time. They may be obtained from Allmänna Förlagets Distribution, Fack, S-162 10 Vällingby 1, Sweden. Annual subscription: Sw.Kr. 552.50. Subgroups Am, N respectively: Sw.Kr. 127.50, subgroups I, Iv, J, T respectively: Sw.Kr. 102.—; subgroups Bo, P respectively: Sw.Kr. 76.50; subgroups R, U respectively: Sw.Kr. 51.—; subgroups Be, H, Pa, S respectively: Sw.Kr. 29.75. Single issue: Sw.Kr. 3.40 (unless otherwise specified).

INNEHÅLL

	Sammanfattning
1	Inledning
2	Bakgrund
3	Definitionsskillnader mellan FoB och FoB-anpassade AKU
4	Skillnader mellan FoB och FoB-anpassade AKU vad gäller mätperiod
5	Skillnader mellan FoB och FoB-anpassade AKU vad gäller undersökningsmetoder
6	Underskattningen i FoB och i FoB-anpassade AKU
7	Sammanfattning av skillnader mellan FoB och FoB-anpassade AKU
8	Försök till kvantitativ specifikation av de olika skillnadernas betydelse 1970
9	Försök till beräkning av den egentliga trenden
10	Slutsats
11	Vidare presentation av kvaliteten i FoB 70-data

Tabeller

Tab 1	Förvärvsarbetande befolkning (20 timmar eller mer) länsvis år 1970 dels enligt FoB, dels enligt FoB-anpassade AKU
Tab 2	Personer med "uppgift om sysselsättning saknas" länsvis i FoB 70
Tab 3	Försök till viss regional korrigering för underskattningen av antalet förvärvsarbetande (20 timmar eller mer) i FoB 70
Tab 4	Utvecklingen av antalet förvärvsarbetande 20 timmar eller mer i hela riket dels enligt FoB, dels enligt AKU

SAMMANFATTNING

Sysselsättningsutvecklingen under 1960-talets senare hälft kan i första hand studeras med utgångspunkt från dels folk- och bostadsräkningarna (FoB), dels de löpande arbetskraftsundersökningarna (AKU). Utifrån de genom dessa undersökningar erhållna uppgifterna om totalantalet sysselsatta, kompletterade med övrig inom SCB för vissa näringsgrenar producerad sysselsättningsstatistik, utförs inom enheten för nationalräkenskaper bl a medeltalsberäkningar av antalet sysselsatta.

Medan FoB för närvarande enbart äger rum vart femte år, t ex 1965 och 1970, görs AKU numera varje månad. Varje höst samordnas dessutom AKUs redovisning med FoBs för att täcka in perioderna mellan FoB-tidpunkterna med till FoB - definitionerna anpassad statistik. Sålunda ägde FoB 65-anpassade AKU rum hösten 1966-69 och FoB 70-anpassade AKU hösten 1970. Dessa anpassningar innebär emellertid inte att en fullständig samordning sker, utan resultaten från AKU och FoB måste även efter anpassningen ifrågasättas som resultat från två i viktiga hänseenden skilda undersökningar. Detta förstås också av de numerära skillnader som föreligger mellan resultaten från FoB 70 (preliminära siffror) och FoB-anpassade AKU hösten 70 (AKU 70), ca 170 000 fler förvärvsarbetande (20-w tim) i hela riket enligt AKU 70 än enligt FoB 70. Den dubbla standardavvikelsen för AKUs skattning, 3 584 000 förvärvsarbetande, har beräknats till 22 000.

Skillnaderna mellan de två undersökningarna kan sammanfattas i avvikelser avseende definitioner, mätperioder och undersökningsmetoder, vilka samtliga medfört högre värden i AKU 70 än i FoB 70. Jämförelser på länsnivå påverkas dessutom av olikheter i regional indelning.

Den huvudsakliga definitionsskillnaden avser värnpliktiga, som i FoB aldrig betraktas som förvärvsarbetande men som i AKU under vissa premisser klassificeras som förvärvsarbetande. Hösten 1970 gällde det 11 000 personer som klassificerades olika.

FoB har första veckan i oktober som mätvecka, medan FoB-anpassade AKU 1966-69 omfattade tio mätveckor och AKU 70 sex mätveckor, av vilka en var densamma som i FoB. Denna skillnad har uppskattats innebära 46 000 fler förvärvsarbetande i AKU 70 än i FoB 70.

Den största skillnaden ligger emellertid i undersökningsmetodiken. AKU är en intervjuundersökning på urvalsbasis och därmed behäftad med slumpfel, medan FoB är en totalundersökning. AKUs undersökningsmetodik ger andra möjligheter än i FoB (postenkät) att bestämma om en enskild person

skall betraktas som förvärvsarbete eller inte. Dessutom behandlas i AKU bortfallet på ett annat sätt än i FoB. Resultatet av dessa skillnader återspeglas i de i anslutning till FoB utförda s k kontrollundersökningarna (KU), som syftar till att erhålla ett "sant" värde på t ex antalet förvärvsarbete. Hösten 1970 erhöles ett preliminärt "sant" värde om ca 3 542 000, vilket innebär att FoB 70 underskattade antalet förvärvsarbete med 130 000 $\pm$ ca 38 000. Även i AKU 70 föreligger enligt KU en klassificeringsmässig underskattning som efter borträkning av de ovannämnda värnpliktiga, uppgår till ca 17 000.

Kontrollundersökningen 1970 är koordinerad med AKU-urvalet och omfattar samma personer som ingick i detta urval.

De kvantitativa skillnaderna mellan FoB 70 och AKU 70 för hela riket sammanfattas i följande tablå:

	Observerat antal förvärvs- arbetande 20 tim eller mer	Skillnad avseende		Korrigerat an- tal förvärvsar- betande 20 tim eller mer
		definition	mätperiod	
FoB 70	3 412 000			
AKU 70	3 584 000	- 11 000	-46 000	+ 130 000
				+ 17 000
				3 542 000 ^{x)}
				3 544 000
				$\pm$ 22 000

x) Motsvarar det preliminära värdet enligt kontrollundersökningen i anslutning till FoB 70

FoB-resultaten visar en minskning av antalet förvärvsarbete (20-w tim) i hela riket mellan 1965 och 1970 med ca 24 000, medan FoB-anpassade AKU ger en beräknad ökning med ca 70 000. (Det bör emellertid observeras att s k FoB-anpassad AKU ej föreligger för 1965, se sid 10). "Sanna" värden enligt KU från de två tidpunkterna innebär en ökning på ca 60 000. Den väsentligaste orsaken till att utvecklingen enligt FoB är annorlunda än utvecklingen enligt KU är en större underskattning i FoB 70 än i FoB 65. I sammanhanget bör dessutom nämnas att de två KU inte är direkt jämförbara med varandra (se sid 7). I själva verket torde det vara så att det "sanna" värdet enligt KU 65 är för lågt i förhållande till det "sanna" värdet enligt KU 70.

Undersökningsmetodiken i AKU, närmare bestämt det förhållandet att det är fråga om en intervjuundersökning (utförliga standardiserade intervjuer) på urvalsbasis medför således resultat som på riksnivå närmare överensstämmer med det enligt KU sanna värdet än FoB.

Då FoB är en totalundersökning nödvändiggörs åtminstone för närvarande ett helt annat datainsamlingsförfarande än i AKU med bl a ett mindre detaljrikt frågebatteri. De tre FoB som hittills har kvalitetskontrollerats har samtliga visat en underskattning av antalet förvärvsarbete. Detta skall emellertid vägas mot att en urvalsundersökning som AKU i första hand endast kan ge (grövre) sysselsättningsstatistik på riksnivå (vid en långtgående uppdelning blir slumpfelen för stora), medan FoB har sitt stora värde just i att t ex behov av mer finfördelad statistik, exempelvis regional sådan, kan tillgodoses.

Om FoB kompletteras med resultaten från de nämnda kontrollundersökningarna erhålles möjligheter att i viss utsträckning ta hänsyn till den något större underskattningen i FoB 70 än i FoB 65 vid studium av sysselsättningsutvecklingen.

I tabell 4 (sid 16) visas även årsmedeltalen sysselsatta 20-w timmar enligt AKU.

1 INLEDNING

Tämligen stora skillnader föreligger i vissa fall mellan resultaten från FoB 70 och de till FoB-definitionerna anpassade arbetskraftsundersökningarna 1970 (AKU 70) vad gäller antalet förvärvsarbete personer (tabell 1). Även utvecklingen av antalet förvärvsarbete enligt å ena sidan FoB 65 och FoB 70 och å andra sidan de till FoB anpassade AKU 1966¹ och 1970 uppvisar

1) FoB-anpassade AKU började utföras först 1966, varför uppgiften för år 1965 är en uppskattning gjord bl a utifrån resultatet från FoB-anpassade AKU 1966 (se sid 10).

vissa avvikelser. Medan utvecklingen enligt FoB visar en minskning av antalet förvärvsarbetande med 24 000 visar FoB-anpassade AKU en ökning med 73 000 (se tabell 4, sid 16).

I detta SM diskuteras skillnaderna mellan de två olika undersökningarna FoB och FoB-anpassade AKU och försök görs att kvantitativt specificera de identifierade skillnaderna. Dessutom lämnas preliminära uppgifter från de kontrollundersökningar som utförs i samband med FoB, och vilka åtminstone operationellt mäter det sanna antalet förvärvsarbetande. Sammanfattningar från FoB 70s slutliga bearbetningar beräknas börja utkomma från trycket i Sveriges officiella statistik (SOS) under sommaren och slutliga uppgifter från KU i Statistiska meddelanden (SM) och FoB-berättelser hösten 1973.

2 BAKGRUND

FoB genomförs för närvarande vart femte år och innebär att man via ett postenkätförfarande inhämtar bl a uppgifter om hela befolkningens sysselsättning under en speciell vecka (mätvecka). För planerande myndigheter och andra utgör femårsintervallet mellan undersökningarna ett problem. Utvecklingen beträffande sysselsättningen har under denna tidsperiod i begränsad utsträckning kunnat studeras med utgångspunkt från andra statistikällor, bl a SCBs arbetskraftsundersökningar, som görs i form av intervjuundersökningar på urvalsbasis. För att förbättra möjligheterna i detta avseende har man i AKU varje höst fr o m 1966 försökt att anpassa begreppsdefinitionerna till FoBs. Således har under åren 1966-69 presenterats resultat av sådana arbetskraftsundersökningar som anpassats till de i FoB 65 använda begreppen. Därefter, dvs fr o m 1970, har motsvarande anpassning skett till FoB 70. Anpassningen i fråga har i praktiken utförts som en redovisningsmässig samordning på så sätt att AKUs intervjuformulär under höstmånaderna utökats med ett antal tilläggsfrågor, medelst vilka man sökt erhålla den ytterligare information som krävts för en klassificering på de i FoB använda kategorierna. Bästa möjliga samordning har eftersträfvats, men det kan givetvis inte hävdas att fullständig identitet har uppnåtts mellan de två undersökningarnas definitioner. Dessutom har undersökningarna mycket olikartad uppläggning. Exakt överensstämmande resultat är inte att vänta. Det bör också påpekas att varken AKU eller FoB har ett i tiden oföränderligt funktionssätt.

Det kan tilläggas att årliga medeltalsberäkningar av antalet sysselsatta utförs inom nationalräkenskaperna och publiceras av SCB. Dessa beräkningar bygger på uppgifter från FoB och AKU men även från annan inom SCB producerad sysselsättningsstatistik, såsom industristatistiken, viss korttidsstatistik, urvalsundersökningar från företagsregistret och arbetsgivaruppgifter.

3 DEFINITIONSSKILLNADER MELLAN FoB OCH FoB- ANPASSADE AKU

I FoB 65 räknades som förvärvsarbetande en person som under mätveckan med minst halv normal arbetstid utförde inkomstgivande arbete eller utförde oavlönat arbete som medhjälpande familjemedlem. Även person som under mätveckan var tillfälligt frånvarande från sådant arbete räknades som förvärvsarbetande. Med normal arbetstid menades den inom yrket (facket) för heltidsanställda gängse arbetstiden.

Vid anpassningen av AKU 1966-69 till denna definition har begreppet halv normal arbetstid utbytt mot ett bestämt veckotimantal, varvid en arbetstid om 20 timmar eller mer per vecka har valts. Här ligger den huvudsakliga avvikelserna mellan definitionerna i FoB-anpassade AKU 1966-69 och de i FoB 65 använda definitionerna.

I FoB 70 har man ersatt halv normal arbetstid med 20 timmar eller mer, men för övrigt är definitionen densamma som i FoB 65. Den för FoB 70 och FoB-anpassade AKU 70 gemensamma definitionen av förvärvsarbetande kan kortfattat formuleras på följande sätt.

Som förvärvsarbetande räknas personer som under mätveckan uppfyller något av följande villkor:

- i/ utfört avlönat arbete under minst 1 timme,
- ii/ innehaft stadigvarande arbete men varit tillfälligt frånvarande (frånvarande högst 4 månader) p g a sjukdom, semester, tjänstledighet, arbetslöshet, arbetskonflikt e d,
- iii/ arbetat minst 1 timme som avlönad eller oavlönad medhjälpande familjemedlem, dock minst 15 timmar om arbetet avsett jordbruk, skogsbruk eller jakt och fiske.

De förvärvsarbetande indelas sedan med avseende på arbetstiden (inkl eventuell frånvaro under mätveckan) i förvärvsarbetande 1-19 timmar, förvärvsarbetande 20-34 timmar och förvärvsarbetande 35 timmar eller mer.

En definitionsskillnad som föreligger både för de tidigare och de senare undersökningarna gäller behandlingen av värnpliktiga. Således klassificeras dessa alltid som ej förvärvsarbetande i FoB, medan de i de FoB-anpassade AKU under vissa förutsättningar kan klassificeras som förvärvsarbetande. Så händer med värnpliktiga som gör sin första tjänstgöring och som har ett stadigvarande arbete (att återkomma till när tjänstgöringen är slut) och som vid intervjun (i september-november) svarar nej på intervjufrågan: "Har Ni varit frånvarande under en sammanhängande period på minst 4 månader?" Avvikelsen medför tendens till högre värden i FoB-anpassade AKU än i FoB.

En annan avvikelse består i att det särskilda kravet i FoB 70 för medhjälpande familjemedlemmar om minst 15 timmars arbete om arbetet avser jordbruk, skogsbruk eller jakt och fiske ej beaktas vid anpassningen av AKU, vilket medför tendens till högre värden i AKU. Emellertid påverkar inte denna avvikelse diskussionen kring förvärvsarbetande 20-w tim i detta SM.

Av ovanstående framgår att definitionen av förvärvsarbetande i FoB 65 och FoB 70 är något olika beträffande kravet på omfattningen av arbetet, vilket måste beaktas vid en jämförelse.

Beträffande jämförelser mellan de FoB-anpassade AKU 1966-69 resp 1970 gäller att man 1966-69 utgick ifrån omfattningen av "vanlig arbetstid" för personer som arbetat mindre än 35 timmar under mätveckan, medan man fr o m 1970 utgår ifrån summan av antalet arbetande timmar och antalet frånvarotimmar under mätveckan. Effekten av denna förändring torde vara ringa, varför en jämförelse mellan "förvärvsarbetande" 1966-69 och "förvärvsarbetande 20 timmar eller mer" 1970 borde gå att göra. En kategori (latent arbetssökande som haft stadigvarande förvärvsarbete under de senaste 4 månaderna) har tillkommit i den anpassning som görs fr o m 1970. Detta innebär att ca 10 000 personer har klassificerats som förvärvsarbetande 20 timmar eller mer 1970, vilka bör räknas bort vid en jämförelse. I övrigt torde påpekas att redovisningarna av FoB-anpassade AKU 1966-69 avser åldrarna 14 år och äldre, medan redovisningarna 1970-1971 avser personer i åldrarna från 16 år (fr o m 1972 åldrarna 16-74 år).

4 SKILLNADER MELLAN FoB OCH FoB-ANPASSADE AKU VAD GÄLLER MÄTPERIOD

FoB har som mätperiod första hela veckan i oktober, då bl a befolkningens sysselsättning efterfrågas. I FoB 65 var det 1965-10-3--9, medan FoB 70 hade 1970-10-4--10 som mätvecka.

AKU har delvis andra mätperioder. Sålunda avsåg AKU 1966-69 ett urval om 60 000 personer fördelade på tio mätveckor under september-november med ca 6 000 personer per mätvecka. AKU 70 omfattade ca 54 000 personer under sex veckor, två per månad under september-november med ca 9 000 personer per mätvecka, bl a FoB-veckan. Åtminstone vad avser AKU 70 medför denna avvikelse en tendens till högre siffror över antalet förvärvsarbetande än i FoB 70. Relativa arbetskraftstalet enligt ordinarie AKU var i september 1970 67,2 proc, i oktober 66,6 proc samt i november 67,0 proc (motsvarande siffror för 1971 var 67,4, 67,1 resp 67,1 proc och för 1972 67,6, 67,4 resp 66,9 proc), dvs, med undantag för 1972, lägre i "FoB-månaden" oktober.

5 SKILLNADER MELLAN FoB OCH FoB-ANPASSADE AKU VAD GÄLLER UNDERSÖKNINGS- METODER

De väsentligaste skillnaderna mellan FoB och AKU avser undersökningsmetodiken och kan sammanfattas i följande tre punkter.

a) FoB är en totalundersökning medan AKU är en urvalsundersökning. AKU-resultaten är således behäftade med slumpfel, dvs fel i undersökningsresultaten som en följd av att endast ett urval och inte alla enheter i undersökningspopulationen observeras. I korthet innebär urvalssystemet i AKU fr o m 1970, att man indelar undersökningspopulationen i 20 strata efter kön, civilstånd (gift resp icke gift) och fem inkomstklasser. Någon regional stratifiering förekommer således inte. Inom varje stratum dras

sedan fyra systematiska urval. Själva urvalsdragningen äger rum i januari månad och görs från registret över totalbefolkningen (RTB) ordnat efter ålder, varför urvalet också förutsättes bli stratifierat efter ålder. Urvalet korrigeras med hänsyn till emi- och immigration en gång per kvartal. I princip skall undersökningspopulationerna för hela riket i FoB och FoB-anpassade AKU vara desamma, nämligen folkbokförda personer per den 1.11, 16 år och däröver beräknat endast från födelseåret (före 1970 var åldersgränsen 14 år). Uppräkning till befolkningstotaler sker i AKU med utgångspunkt från en befolkningsprognos för hela riket med fördelning efter kön, ålder och för kvinnor även civilstånd. De regionala befolkningstotaler som redovisas i AKU är skattningar och som sådana, liksom övriga skattningar, behäftade med slumpfel.

De slumpmässiga felen i AKU, vilka sålunda i första hand orsakas av att endast ett urval av befolkningen utfrågas, anges i regel med $\pm$ den dubbla standardavvikelsen, vilket innebär att ett 95-procentigt konfidensintervall erhålles. Ett sådant intervall innehåller med 95 procents säkerhet det värde avseende t ex antalet förvärvsarbete man skulle fått om hela populationen undersökts. Ju mer man delar upp undersökningspopulationen desto större blir slumpfelet, dvs desto osäkrare blir skattningarna. AKU inriktas därför i första hand på att ge sysselsättningsstatistik på riksnivå. Tabell 1 ger slumpfelets storlek för FoB-anpassade AKU 70.

b) Datainsamlingsmetoderna är olika i de två undersökningarna. FoB är i princip en postenkät, varvid blanketterna distribueras och samlas in av lokala granskningsorgan (GO) i varje kommun. Dessa svarar dessutom bl a för komplettering av ofullständiga uppgifter på blanketterna samt för infördran av saknade blanketter. När väl blanketterna kommer in till den centrala bearbetningen (SCB) är möjligheterna ytterst små att komplettera enskilda uppgifter. Varje folkräkningsblankett gäller dessutom ett helt hushåll, varvid i regel en enda person fyller i hela blanketten, ibland kanske utan samråd med övriga hushållsmedlemmar. Detta kan leda till ofullständiga uppgifter för hushållsmedlemmar, som t ex vistas på annan ort under räkningsveckan. Dessutom sker FoB för närvarande endast vart femte år, medan i AKU fr o m 1970 varje intervjuperson utfrågas åtta gånger under två år, vilket påverkar vanan att fylla i blanketterna resp besvara intervjuarens frågor.

I AKU insamlas uppgifterna av specialutbildade intervjuare vilka ställer ett flertal frågor kring själva sysselsättningen, i första hand med urvals-personerna själva (f n i ca 80 proc av fallen), men också med annan person, s k indirekt intervju (i 20 proc av fallen). Detta förfarande möjliggör i AKU på ett annat sätt än i FoB att avgöra om en person skall klassificeras som förvärvsarbete eller ej.

Sammanfattningsvis kan konstateras att FoB som totalundersökning åtminstone f n nödvändiggör en undersökningsmetodik innebärande att man måste godta att resultaten, t ex avseende förvärvsarbete, inte helt överensstämmer med de "sanna" värdena. AKU har däremot andra förutsättningar att reda ut förhållandena för de personer som ingår i urvalet. Särskilt gäller detta förvärvsarbete som inte arbetar heltid. Skattningen av totalantalet förvärvsarbete i riket har därmed, enligt vad som framgår av KU, blivit bättre i AKU 70 än i FoB 70. Detta konstaterande skall emellertid vägas mot att ett syfte med FoB är att på regional nivå ge detaljerad statistik avseende olika variabler och variabelkombinationer. Ett annat väsentligt syfte med FoB är dess omfattande (regionala) redovisning av den förvärvsarbete befolkningen efter arbetsplatsens belägenhet - förvärvsarbete dagbefolkning samt pendling -. Det stora och ökande behovet av sådan statistik går i dag över huvud taget inte att tillfredsställa med AKU.

c) Bortfallet behandlas olika i de båda undersökningarna. Bortfallet i AKU behandlas på så sätt att primärdata "framställes" genom att, sedan hela urvalet först sorterats efter stratum, åldersklass och län, en intervjuad individ utväljs, för varje bortfallsindivid från samma stratum, åldersklass och län, varefter intervjudata reproduceras och överförs på bortfallsindividen. I bortfallet ingår även personer som fortfarande är kyrkobokförda i Sverige trots att de lämnat landet (t ex utländska medborgare som återvänt till hemlandet), om detta ej framkommit vid försöket att få intervju. I AKU 70 uppgick bortfallet (på grund av vägran, oanträffbarhet eller annat skäl) till 1,8 proc (uppräknat ca 112 000 personer).

I FoB 70 behandlas det partiella bortfallet avseende sysselsättningsuppgiften på det sättet att man i kodningen markerat personer födda 1903 eller tidigare samt gifta samboende kvinnor som ej förvärvsarbetsbetande, medan övriga erhållit kod 9 (= uppgift om sysselsättning saknas). I tidigare FoB kodades däremot generellt alla som saknade uppgift om sysselsättning som ej förvärvsarbetsbetande.

I den slutliga statistiken från FoB 70 redovisas bortfallet avseende sysselsättningsuppgiften efter ålder, kön, civilstånd, inkomst m m, vilket möjliggör t ex tabellmässig korrigering åtminstone avseende antalet förvärvsarbetsbetande.

6 UNDERSKATTNINGEN I FoB OCH I FoB-ANPASSADE AKU

Till den diskussion som förts under föregående punkt kan anknytas uppgifter från de KU som har utförts. För AKUs del begränsas dessa till AKU 70, för vilken KU har visat att det föreligger en underskattning på 0,5 proc av antalet förvärvsarbetsbetande.

För FoB utfördes däremot KU även i samband med FoB 60 och FoB 65. Båda visade på en underskattning av antalet förvärvsarbetsbetande. Nettofelet estimerades till 5,8 proc¹ resp 1,3 proc² av antalet redovisade förvärvsarbetsbetande enligt FoB. KU för FoB 70 kommer inte att vara färdig i sin helhet förrän tidigast under sommaren 1973. Vissa preliminära uppgifter har emellertid redan räknats fram från en snabbbearbetning av KU, vilka visar att även FoB 70 kommer att innehålla en underskattning. Preliminärt är denna uppskattad till 3,8 proc (130 000 personer - 38 000) för hela riket.

Nedan följer en närmare diskussion om underskattningen i FoB.

a) Resultaten från de olika KU kan inte direkt jämföras med varandra p g a avvikelser vad gäller den operationella definitionen av det "sanna" värdet. 1960 och 1965 gjordes KU som påhäng till andra intervjuundersökningar. I FoB 70 utfördes KU på ett metodologiskt mer ambitiöst sätt. Vid avvikelser mellan FoB och KU gjordes återintervjuer för att bestämma det sanna värdet. Detta förfarande torde ge bättre resultat än tidigare KU.

b) I de tidigare KU konstaterades underskattningen av antalet förvärvsarbetsbetande i huvudsak bero på att personer med oklar sysselsättningsstatus, dvs med i) tillfälligt uppehåll i förvärvsverksamheten eller med ii) tillfällig förvärvsverksamhet vid FoB-tidpunkten hade redovisat sig som ej förvärvsarbetsbetande. I FoB 60 skedde dessutom en markant underskattning av medhjälpande kvinnor inom jordbruk, skogsbruk m m med 130 000 individer.

c) Det finns anledning att förmoda att den nya frågeformuleringen avseende sysselsättning i FoB 70 har gjort det svårare för personer med oklar sysselsättningsstatus, dvs främst personer som var tillfälligt frånvarande men också personer som arbetat endast ett mindre antal timmar under mätveckan, att korrekt fylla i sin blankett. Det torde också vara så att det lokala granskningsorganet (GO) haft svårare i FoB 70 för att komplettera saknade uppgifter. Medan GO tidigare endast haft två alternativ att välja bland, fanns det i FoB 70 fler alternativ. Bl a skulle helst det exakta antalet timmar noteras vid en arbetstid mellan 1-34 timmar.

Det kan tilläggas att de preliminära resultaten från KU visar att förvärvsarbetsbetande 35-w timmar inte synes ha haft några nämnvärda svårigheter att med avseende på sysselsättningen fylla i FoB-blanketten, medan problemet var markant större för 20-34 timmar och störst för 1-19 timmar.

d) Vad som nämnts under punkt b) som orsak till underskattningen torde gälla även i FoB 70 med undantag för medhjälpande kvinnor inom jordbruk. Andra faktorer som påverkar detta är den ostadigare arbetsmarknaden, vilken ökar antalet tillfälliga uppehåll i förvärvsverksamheten samt den ökade utbildningsverksamheten, vilken kan ha ökat antalet med tillfällig förvärvsverksamhet.

1) Se SM/Be 1964:16

2) Se Folk- och bostadsräkningen 1965 (SOS), del VII

e) Det som nämnts under punkt c) har delvis kommit till uttryck i antalet personer som saknar uppgift om sysselsättning. Sådan statistik fanns inte i FoB 60 och 65. I FoB 70 kunde ett preliminärt antal (ca 135 000) beräknas i samband med den skattemässiga rutinen, varvid även vissa analyser utfördes (se tabell nedan). Antalet i den slutliga redovisningen är något lägre (ca 104 000) på grund av att vissa upprättningar och imputationer har ägt rum. Dessa 104 000 personer skall i huvudsak vara koncentrerade till åldern 20-66 år. Enligt de preliminära uppgifterna från KU för hela riket borde ca 40 proc av dessa varit betecknade som förvärvsarbete.

Viss analys för gruppen "uppgift om sysselsättning saknas"

	Totalt	Därav utlänningar absolut	relativt
Ur kyrkobokföringssynpunkt oklara	34 792	12 623	36,3 %
På fastighet skrivna ¹	19 120	8 661	45,3 %
På församling skrivna	10 336	712	6,9 %
Utan känt hemvist	5 336	3 250	60,9 %
Kollektivt boende	5 356	3 002	56,0 %
Övriga	94 328	19 706	20,9 %
Summa	134 476	35 331	26,3 %
Andelen ur kyrkobokföringssynpunkt oklara av samtliga	25,9 %	35,7 %	

En stor del av dem som saknar uppgift om sysselsättning utgörs således av utlänningar och de ur kyrkobokföringssynpunkt oklara grupperna.

Det skall betonas, att orsaken till att "uppgift om sysselsättning saknas" klassificerats särskilt är att det för dessa personer helt och hållet saknats uppgifter på blanketten som har kunnat tjäna såsom ledning vid kodningen. Oftast rör det sig om skattemässiga blanketter. Detta betyder att den uppgiftsskyldige ej har lämnat blankett (t ex på grund av flyttning utomlands, ej haft känt hemvist, ej kunnat återfinnas av GO eller vägrat att lämna blankett) och GO har inte haft möjlighet att annat än formellt fylla i vissa uppgifter.

f) Redan i KU i samband med FoB 65 visade det sig att underskattningen av antalet förvärvsarbete delvis var regionalt betingad. Stockholms kommun hade t ex ett nettofel på 2,7 % (10 000 - 8 000). I FoB 70 torde detta förhållande vara än mer markerat, vilket framgår av tabell 2.

KU för FoB 70 kommer att redovisas för hela riket samt för de tre storstadsområdena. Ytterligare regional nedbrytning sker inte framför allt på grund av att slumpfelen skulle bli alltför stora. Med utgångspunkt från gruppen "uppgift om sysselsättning saknas" (tab 2, sid 14) torde den regionala fördelningen av underskattningen i FoB 70 emellertid kunna konstateras vara sådan, att de tre storstadslänen har en relativt sett större underskattning än övriga län. Vidare är underskattningen i FoB 70 för de tre storstadslänen icke oväsentligt större än i FoB 65, medan de övriga länen däremot endast torde ha en mindre genomsnittlig ökning av underskattningen jämfört med FoB 65. Enligt den beräkningsmetodik som används i tab 3 (sid 15) är den genomsnittliga underskattningen för övriga län ca en procentenhet större i FoB 70 än i FoB 65.

På grund av den regionala snedfördelningen av underskattningen har SCB beslutat att under sommaren imputera förvärvsarbeteuppgifter för personer med "uppgift om sysselsättning saknas" samt även för vissa personer med en ej förvärvsarbete-kod. Imputeringen sker bl a utifrån inkomstuppgiften för år 1970 och kommer att avse hela Stockholms län, Malmö och Göteborgs storstadsområden samt de tre kommunblocken Borås, Eskilstuna och Örebro. Dessa kommunblock har nämligen med undantag för storstadslänen den relativt sett största andelen personer med "uppgift om sysselsättning saknas".

g) Andra faktorer som kan ha medverkat till den större underskattningen i FoB 70 jämfört med i FoB 65:

1) Är kyrkobokförda på viss fastighet, men kan enligt FoB inte hänföras till någon bestämd bostadslägenhet.

- i/ Fler uppgifter att fylla i
- ii/ Traditionen att fylla i en blankett varje höst upphörde i och med mantalsblankettens upphörande 1967
- iii/ Stor inflyttning till Sverige 1969 och 1970
- iv/ Granskningsorganets organisation, lokalkännedom etc var inte alltid anpassad till de ökade arbetsuppgifterna, de nya storkommuner-na etc
- v/ Pressdebatten i samband med genomförandet av FoB 70

7 SAMMANFATTNING AV SKILLNADER MELLAN FoB OCH FoB-ANPASSADE AKU

De existerande skillnaderna mellan FoB och FoB-anpassade AKU kan schematiskt delas in i sådana som gäller begreppsdefinitioner (A) och sådana som gäller undersökningsmetoder (B) (inkl skillnad i mätperiod). Av avsnitt 3 har framgått att en skillnad av typ A, som medför tendens till högre värden i FoB-anpassade AKU, gäller klassificeringen av värnpliktiga (Aa). I avsnitt 4 och 5 har redovisats tre skillnader av typ B, som kan ha medverkat till högre värden i AKU.

Dessa gäller insamlingsförfarandet (Ba), mätperioderna (Bb) och behandlingen av bortfallet (Bc). Dessutom har i avsnitt 5 poängterats den viktiga skillnad som består i att FoB är en totalräkning, medan AKU är en urvalsundersökning. Det senare innebär i första hand att man vid jämförelser av resultat alltid måste ta hänsyn till de i AKU förekommande slumpfelen. Felmarginaler (dubbla standardavvikelser) för de FoB-anpassade AKU 70-resultaten framgår av tabell 1 på sid 13, kolumn 7. Det måste slutligen också framhållas att det givetvis kan förekomma ytterligare skillnader, eventuellt även kvantitativt betydelsefulla sådana, såväl av typ A, som typ B ovan.

8 FÖRSÖK TILL KVANTITATIV SPECIFIKATION AV DE OLIKA SKILLNADERNAS BETYDELSE 1970

De i avsnitt 3-5 definierade skillnaderna synes ha bidragit till högre värden i AKU 70 än i FoB 70, vad avser redovisningen för hela riket.

I detta avsnitt skall ett försök göras att, genom att tilldela de definierade skillnaderna värden svarande mot deras kvantitativa betydelse, visa hur hänsynstagande till skillnaderna skulle reducera differenserna mellan resultaten av de båda undersökningarna.

Beträffande de värnpliktiga (Aa) kan konstateras att det under september-november 1970 per vecka fanns i genomsnitt ca 30 000 frånvarande från arbetet på grund av värnpliktstjänstgöring enligt AKU. Hur många av dessa som gjorde sin första värnpliktstjänstgöring och som under mätveckan varit frånvarande mindre än 4 månader och vanligen arbetar minst 20 timmar är ej möjligt att beräkna exakt. Det finns dock skäl att anta dem uppgå till ca 11 000, motsvarande ca 0,3 proc av de totala 3 583 500 förvärvsarbete enligt tabell 1. AKU 70-resultaten bör alltså korrigeras nedåt med 0,3 proc.

På grundval av uppgifter om förvärvsintensiteten enligt AKU-materialet i oktober, erhållna genom KU, kan man beräkna ett korrigeringsvärde för AKU-resultaten, på grund av skillnaden i fråga om mätperioder (Bb). Förvärvsarbete (värnpliktiga ej medräknade) var för detta AKU-material 56,0 proc medan de redovisade resultaten i AKU 70 motsvarar 56,9 proc. Detta innebär en differens på ca 57 000 personer. 11 000 kan antas motsvara värnpliktiga enligt Aa ovan medan återstående 46 000 eller 1,3 proc av de totala 3 583 500 förvärvsarbete kan antas motsvara vad som erhållits på grund av den högre förvärvsfrekvensen i september och november. AKU 70-resultaten bör således korrigeras nedåt med 1,3 proc.

När det gäller insamlingsförfarandet (Ba) har angetts en möjlighet att grunda ett antagande om skillnadens kvantitativa betydelse på det preliminära resultatet av den kontrollundersökning som görs i samband med FoB 70. Med utgångspunkt från detta skulle det vara motiverat att korrigera FoB-resultaten - på grund av Ba alltså - uppåt med 3,8 proc. Samtidigt bör, eftersom underskattning föreligger också i AKU 70, AKU 70-resultaten korrigeras uppåt med 0,5 proc.

Genom att de eventuella felaktigheter som uppstår genom den behandling av bortfallet som görs i FoB till övervägande del beaktas i den ovannämnda kontrollundersökningen, skall någon ytterligare korrigering inte göras.

Den övertäckning som eventuellt förekommit i AKU 70 (för vilken värden

sålendes imputerats) kan ej antas ha påverkat resultaten i annat avseende än att precisionen överskattats.

Sammanfattningsvis leder ovanstående till att följande operation skall utföras:

Aa (värnpliktiga)	→	AKU 70	$\frac{(100 - 0,3)}{100}$
Ba (underskattning i FoB)	→	FoB 70	$\frac{(100 + 3,8)}{100}$
Ba (underskattning i AKU)	→	AKU 70	$\frac{(100 + 0,5)}{100}$
Bb (mätperioder)	→	AKU 70	$\frac{(100 - 1,3)}{100}$

eller sammanfattningsvis

$$\text{AKU } 70 \cdot \frac{(100 - 1,1)}{100} = \text{AKU}^* 70$$

$$\text{FoB } 70 \cdot \frac{(100 + 3,8)}{100} = \text{FoB}^* 70$$

där $\text{AKU}^* 70$ och $\text{FoB}^* 70$ står för de omräknade värdena för resp undersökning och innebär sålunda

$$\text{AKU}^* 70 = 3\,544\,000$$

resp

$$\text{FoB}^* 70 = 3\,542\,000$$

Den kvarstående differensen blir således 2 000.

I tabell 1 (sid 13) som gäller den förvärvsarbetande befolkningen länsvis har hänsyn tagits till Aa och Bb, varvid länssiffrorna har korrigerats proportionellt samt till de skillnader i länsindelning som föreligger mellan FoB 70 och AKU 70. Dessutom har en omräkning av AKU 70-resultaten skett på följande sätt: Den för varje län genom AKU 70, sedan hänsyn tagits till Aa och Bb, beräkningsbara förvärvsintensiteten (antal förvärvsarbetande i procent av befolkningen) har applicerats på den genom FoB erhållna folkmängden i länen. I kolumn 7 finnes också felmarginalerna (dubbla standardavvikelser) för de FoB-anpassade AKU 70-resultaten redovisade.

Några ytterligare korrigeringar avseende länsresultaten görs inte i detta SM, främst på grund av att det för närvarande saknas tillräcklig säker information om underskattningens regionala fördelning. Målsättningen är att kontrollundersökningens resultat skall ge åtminstone till en viss del sådan information.

Under förutsättningen att ett direkt proportionellt samband finns mellan storleken på "uppgift om sysselsättning saknas" (tabell 2) och storleken på underskattningen i FoB 70 kan emellertid en modell konstrueras, vilken möjliggör viss regional fördelning av underskattningen. Tabell 3 beskriver både modellen och resultatet av beräkningarna.

9 FÖRSÖK TILL BERÄKNING AV DEN EGENTLIGA TRENDEN

Med ledning av de uppgifter som föreligger från KU som utförts i samband med FoB 60, FoB 65 och FoB 70 kan FoB-resultaten för dessa år räknas om. Kontrollundersökningarna har visat att FoB haft en underskattning av antalet förvärvsarbetande med 5,8 proc, 1,3 proc resp ca 3,8 proc av redovisade värden. Resultatet av omräkningarna framgår av tabell 4 (FoB^{*}). Utifrån denna skall enligt KU antalet förvärvsarbetande ha ökat med 90 000 från 1960 till 1965 och med 62 000 från 1965 till 1970, dvs med totalt 150 000 under 1960-talet. De direkta FoB-värdena underskattar utvecklingen mellan 1965 och 1970 med ca 85 000 förvärvsarbetande. Enligt nationalräkenskaperna uppgår ökningen mellan 1965 och 1970 till 62 000 eller från 3 488 000 till 3 550 000 sysselsatta.

Utifrån ett antagande att förhållandet mellan antalet sysselsatta personer i november i ordinarie AKU och antalet förvärvsarbetande enligt de på hösten FoB-anpassade AKU skulle vara likartat 1965 och 1966 kan en uppskattning av antalet förvärvsarbetande i en tänkt FoB-anpassad AKU 1965 göras. Antagandet bygger (givetvis) på stora förenklingar men baseras på det faktum att sysselsättningen enligt de ordinarie AKU ligger på samma nivå i november båda åren och att sysselsättningen enligt AKU i november

1966 och hösten 1966 också i stort sett ligger på samma nivå. Antalet förvärvsarbetande enligt AKU 65 blir, beräknat på detta sätt, 3 501 000 personer. Ökningen från 1965 till 1970 skulle då enligt FoB-anpassade AKU vara 73 000, från 3 501 000 till 3 574 000 förvärvsarbetande.

Efter ovanstående beräkningar visar FoB samma trend som AKU: en ökning av antalet förvärvsarbetande mellan 1965 och 1970. Enligt den FoB-anpassade AKU-serien som även ger information om utvecklingen under perioden, har dock antalet förvärvsarbetande ej stigit kontinuerligt under 1965-1970.

10 SLUTSATS

Varje höst sedan 1966 görs en anpassning av AKU till FoB, för att åtminstone på riksnivå försöka ge sysselsättningsstatistik som i stora drag överensstämmer med FoB avseende främst definitioner. Hösten 1970 ägde sådan FoB-anpassad AKU och FoB rum samtidigt för första gången. Trots FoB-anpassningen konstaterades väsentliga skillnader i resultaten av t ex antalet förvärvsarbetande, även om man tog hänsyn till slumpfelet som behäftar AKU som urvalsundersökning. I föreliggande SM har redovisats försök att kartlägga orsakerna till avvikelserna. Det har därvid konstaterats att den väsentligaste orsaken synes vara den olika undersökningsmetodiken, vilken kan vara av betydelse vid skattningen av variabler med komplicerad definition. AKU är en intervjuundersökning på urvalsbasis, medan FoB är en postenkät som berör hela befolkningen. Direkta jämförelser bör därför inte göras mellan de båda undersökningarna. För att kunna jämföras måste både AKU- och FoB-resultaten korrigeras enligt det försök till modell som beskrivits i avsnitt 8.

AKU som urvalsundersökning är i första hand till för att ge grövre sysselsättningsstatistik på riksnivå. FoB som totalundersökning syftar främst till att ge finfördelad statistik på olika regioner (län, kommun, församling m m).

11 VIDARE PRESENTATION AV KVALITETEN I FoB 70-DATA

Kontrollundersökningarna som utförs i samband med varje FoB innebär i korthet att man försöker erhålla sanna variabelvärden för ett urval av personer. Dessa värden jämförs sedan med de i FoB erhållna uppgifterna för samma personer, för att sedan ligga till grund för främst vissa nettofelsberäkningar. Själva jämförelsemomentet kan för FoB 70 inte ske förrän hela bearbetningsprocessen för FoB-materialet genomgått, vilket innebär våren 1973. De slutliga resultaten från KU kommer därför att föreligga först under sommaren 1973.

Långt dessförinnan har emellertid själva tabellproduktionen i FoB 70 påbörjats. Sålunda producerades de första preliminära länsvisa uppgifterna avseende förvärvsarbetande befolkning redan i december månad 1971. Behovet av FoB-data gör det angeläget att fortlöpande presentera preliminära resultat i Statistiska meddelanden (SM).

Under FoB 70 har försök gjorts att även erhålla preliminära uppgifter från kontrollundersökningen för att kunna kvalitetsdeklarera FoB-uppgifterna så tidigt som möjligt. Dessa preliminära "sanna" värden avseende antalet förvärvsarbetande i FoB 70 erhöles under januari månad 1973 och kommer att utnyttjas vid kommande presentationer av tabeller från FoB 70. Under den närmaste tiden kommer detta att ske på följande sätt:

1) I föreliggande SM diskuteras jämförbarheten FoB och FoB-anpassade AKU, varvid vissa uppgifter från kontrollundersökningens snabbbearbetning används.

2) Det skedde felsökningsarbetet för det sista länet i FoB 70 blev klart i mars 1973. Ett SM med preliminärstatistik avseende förvärvsarbetande befolkning för de sista nio länen¹ med uppgifter från KUs snabbbearbetning publiceras i anslutning till föreliggande SM.

¹ Stockholm, Uppsala, Östergötland, Malmöhus, Halland, Göteborgs och Bohus, Älvsborg, Gävleborg och Västernorrland.

3) En s k bastabell på läns- och ev kommunblocksnivå från den slutliga FoB 70-statistiken (råtabellerna) planeras att komma ut i ett SM under tredje kvartalet. Då kommer försök att göras att korrigera för underskattningen av antalet förvärvsarbete, framförallt utifrån gruppen "uppgift om sysselsättning saknas".

4) Den under punkt 6 f nämnda imputeringen kommer att genomföras under sommaren. Därefter kommer tab E1, E2, E4, E15 och E19 (se SM/Be 1971:10) på i förekommande fall lägst kommunblocksnivå att tas fram. Därmed finns möjlighet att göra direkta jämförelser för dessa tabeller avseende före och efter imputering. Dessutom kommer tab P3 och P5 att tas fram dock endast för de imputerade värdena. Redovisningen av imputeringen kommer att äga rum under tredje kvartalet 1973 ev koordinerat med redovisningen enligt punkt 3.

Förvärvsarbete 1-19 timmar

Diskussionen i föreliggande SM gäller endast förvärvsarbete 20-w timmar. I FoB 70 görs emellertid för första gången i FoB-sammanhang försök att kartlägga även förvärvsarbete under 20 timmar. De preliminära uppgifterna från kontrollundersökningen avseende denna grupp visar på vissa svårigheter att med FoBs undersökningsmetodik täcka in dessa deltidarbete. Av den anledningen bör de främst i SM redan presenterade uppgifterna avseende förvärvsarbete 1-19 timmar användas med stor försiktighet.

Tabell 1

Förvärvsarbetande befolkning (20-w timmar) länsvis år 1970 dels enligt FoB, dels enligt FoB-anpassade AKU; värden i 1 000-tal

Län	AKU 70	AKU 70 ¹	FOB 70	FOB 70 ²	Diff AKU 70 ¹ - FOB 70 ²	Dubbel standard- avvikelse för AKU 70
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Stockholms därav	719,0	698,9	675,1	672,7	+ 26,2	16,8
Stockholms stad	377,7	364,6	347,2	347,2	+ 17,4	12,3
Uppsala	87,8	87,5	88,8	85,6	+ 1,9	6,3
Södermanlands	103,5	107,9	104,0	104,9	+ 3,0	6,6
Östergötlands	164,3	159,8	160,1	159,1	+ 0,7	8,5
Jönköpings	140,2	137,9	129,1	129,4	+ 8,5	7,9
Kronobergs	79,0	73,7	70,2	70,4	+ 3,3	6,0
Kalmar	101,4	103,4	98,1	99,0	+ 4,4	6,6
Gotlands	23,9	22,3	22,4	22,4	- 0,1	3,4
Blekinge	62,1	62,7	63,2	63,2	- 0,5	5,3
Kristianstads	112,2	113,5	112,5	113,3	+ 0,2	7,0
Malmöhus	335,5	322,1	319,5	317,8	+ 4,3	12,1
Hallands	90,7	89,6	81,3	83,8	+ 5,8	6,3
Göteborgs o Bohus	305,7	306,5	304,2	304,0	+ 2,5	11,1
Älvsborgs	188,7	184,8	177,3	178,6	+ 6,2	9,2
Skaraborgs	109,4	108,9	104,8	104,6	+ 4,3	7,0
Värmlands	126,0	119,3	114,0	114,2	+ 5,1	7,5
Örebro	116,7	118,0	115,7	115,7	+ 2,3	7,3
Västmanlands	121,0	118,0	110,0	111,3	+ 6,7	7,3
Kopparbergs	111,0	113,7	108,9	108,9	+ 4,8	7,0
Gävleborgs	125,2	126,7	116,9	116,9	+ 9,8	7,5
Västernorrlands	112,0	111,6	106,2	106,2	+ 5,4	7,0
Jämtlands	54,0	50,6	47,4	47,4	+ 3,2	5,2
Västerbottens	93,8	90,9	89,2	89,2	+ 1,7	6,4
Norrbottnens	100,3	99,4	93,5	93,5	+ 5,9	6,6
Hela riket	3 583,5	3 527,7 ³	3 412,4 ³	3 412,1	+115,6	22,0

1) Korrigering har skett för avvikelse avseende definition (värnpliktiga) och mätperiod, dvs 57 000 har fördelats proportionellt och subtraherats från kolumn 2. Dessutom har korrigering skett för AKUs skattade länsvisa befolkningstal, enl beräkningsmetoden på sid 10.

2) Korrigering med hänsyn till indelningsändringar har skett, så att länsindelningen är densamma som i AKU 70, dvs enligt 1970-01-01.

3) Om korrigering görs för underskattningen i AKU (0,5 %) resp i FoB (3,8 %) blir differensen för hela riket ca 2 000.

Tabell 2

Personer med "uppgift om sysselsättning saknas" länsvis i FoB 70, huvudsakligen i åldern 20-66 år

Län	Antal	I % av befolkningen i åldern 20-66 år
Stockholms	47 694	5,1
Uppsala	1 950	1,5
Södermanlands	2 589	1,8
Östergötlands	2 495	1,1
Jönköpings	2 196	1,2
Kronobergs	873	0,9
Kalmar	1 169	0,8
Gotlands	205	0,7
Blekinge	797	0,9
Kristianstads	1 305	0,8
Malmöhus	8 740	2,0
Hallands	1 111	1,0
Göteborgs o Bohus	13 277	3,0
Älvsborgs	3 547	1,5
Skaraborgs	1 445	1,0
Värmlands	1 323	0,8
Örebro	2 653	1,6
Västmanlands	2 001	1,3
Kopparbergs	1 744	1,1
Gävleborgs	1 814	1,0
Västernorrlands	1 707	1,0
Jämtlands	809	1,1
Västerbottens	944	0,7
Norrbottnens	1 352	0,9
Hela riket	103 740	2,1
Därav		
Stockholms kommun	34 491	7,0
Malmö kommun	4 927	2,7
Göteborgs kommun	11 874	4,0

Antalet personer med uppgift om sysselsättning saknas särredovisas i råtabellerna E1, E20, I1 och I2 (se SM/Be 1971:10) samt i några av de tabeller som kommer att presenteras i publikationerna avseende förvärvsarbetande befolkningen i FoB 70.

Tabell 3

Försök till viss regional korrigering för underskattningen av antalet förvärvsarbetande (20 timmar eller mer) i FoB 70

Korrigeringen görs under följande förutsättningar:

1) 40 % av de i tab 2 redovisade personerna med uppgift om sysselsättning saknas betraktas som förvärvsarbetande.

2) Den resterande underskattningen ($130\ 000 - 40\ \% \cdot 104\ 000$) = 88 000 fördelas regionalt proportionellt mot folkmängden i åldern 20-66 år.

Detta leder till följande:

	FoB 70	+ Under- skattning	= FoB* 70	Under- skattning %
Stockholms län	675 135	ca 36 000	ca 711 000	ca 5,5 %
Därav				
Stockholms kommun	347 191	ca 23 000	ca 370 000	ca 6,5 %
Malmöhus län	319 518	ca 11 000	ca 331 000	ca 3,5 %
Göteborgs och				
Bohus län	304 263	ca 13 000	ca 317 000	ca 4,0 %
Övriga län	2 113 752	ca 70 000	ca 2 184 000	ca 3,0 %
Hela riket	3 412 668	130 000	3 542 000	ca 3,8 %

Ovanstående approximationer av det "sanna" värdet (FoB*70) får i nuvarande läge ses som en ersättning för de bättre estimaten, som möjligen erhålles när kontrollundersökningen är färdig under sommaren 1973. Underskattningarna (i %) i FoB 70 skall jämföras med motsvarande i FoB 65, vilka i genomsnitt för hela riket var 1,3 %; för Stockholm dock 2,7 %. Därvid måste emellertid observeras att KUs sanna värde i FoB 65 måste betraktas som ett "lägsta"-värde på grund av KUs uppläggning, varför skillnaden i underskattningen mellan FoB 65 och FoB 70 i själva verket torde vara mindre än vad som framgår av ovanstående siffror.

Tabell 4

Utvecklingen av antalet förvärvsarbetande (20 timmar eller mer) i hela riket dels enligt FoB, dels enligt AKU; värden i 1 000-tal

År	Förvärvsarbetande 16-w år			Sysselsatta ² 20 timmar eller mer (16-74 år)
	FoB	FoB* ¹	FoB-an- passade AKU	Årsmedeltal i AKU
1960	3203	3389		
.				
.				
.				
1965	3436	3480	(3501)	3476
1966	-	-	3498	3489
1967	-	-	3494	3445
1968	-	-	3476	3471
1969	-	-	3538	3516
1970	3412	3542	3574 ³	3564
1970-1965	-24	+62	(+73)	+88

1) FoB* = Värden erhållna i kontrollundersökningarna

2) Med en arbetstid om vanligen 20 timmar eller mer

3) Hänsyn har tagits till de latent arbetssökande som fr o m 1970 räknas som förvärvsarbetande (se sid 5 ovan) och som 1970 utgjorde ca 10 000 personer.